

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1921 kl. 2 e. m.

Utlåtande, angående vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande rörande nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar angående elfte huvudtiteln.

A. Det civila pensionsväsendet.

1:o) I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 171, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att extra tvättribrådet vid Östersunds hospital *Linnéa Bylund* må med anledning av den nedsättning av hennes arbetsförmåga, som föranletts av det henne under arbete i hospitalets tvättinrättning den 13 augusti 1916 drabbade olycksfall, för tiden från och med den 16 maj 1918 uppbära ett årligt understöd enligt de i lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete angivna grunder, dock att understödet icke må utgå för tid efter förenämnda den 16 maj, varunder hon innehaft anställning vid hospitalet.

Ang. ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete åt extra tvättribrådet vid Östersunds hospital Linnéa Bylund.

I fråga om den i ämnet förebragta utredningen tillåter sig utskottet att hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

På de i statsrådsprotokollet anförda skäl har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifråga-
varande proposition.

Ang. rätt till
pension av
statsmedel för
personalen
vid Svartälvs
järnväg.

2:o) I en inom andra kammaren av herr *Uddenberg* jämte tre av kammarrens övriga ledamöter väckt motion, nr 107, har anförts och hemställts följande:

»Den 28 september 1909 försattes Svartälvs Järnvägsaktiebolag på egen begäran i konkurs. Med anledning därav förrättades den 23 mars 1910 å landskansliet i Örebro försäljning av konkursboets fasta egendom, varav järnvägen består, nämligen *dels* bandelen Karlsdal—Grythyttehed med sidospår till sjön Söderelgen, *dels* ock bandelen Karlsdal—Kortfors med sidospår till Karlsdals bruk jämte de jordområden, varå dessa bandelar äro anlagda.

Vid försäljningen inropades dessa båda fastigheter av riksgäldskontoret för statsverkets räkning, den förra för ett pris av 348,000 kronor och den senare för 51,000 kronor eller tillsammans 399,000 kronor.

I köpet ingick även det till Svartälvs järnväg enligt lag hörande rörliga materialet samt förråd och inventarier.

Förvaltningen av den inköpta järnvägen har enligt föreskrift av Kungl. Maj:t övertagits av kungl. järnvägsstyrelsen, som jämväl fått sig av Kungl. Maj:t anbefallt att söka införskaffa anbud å arrende eller köp av järnvägen.

Någon försäljning eller utarrendering av järnvägen ifråga har emellertid ännu ej kommit till stånd utan den drives fortfarande av järnvägsstyrelsen.

Vid statens övertagande av järnvägen funnos vid densamma, som fast anställd, en till 14 man uppgående personal, nämligen 7 vid banavdelningen, 2 vid maskinavdelningen samt 5 vid trafikavdelningen. Av denna personal äro endast tvenne delägare i enskilda järnvägarnas pensionskassa, medan de övriga 12 icke tillhöra någon dylik pensionskassa. Orsaken till att så inte är fallet torde ligga däri, att då bolaget år 1905 ingick som medlem i enskilda järnvägarnas pensionskassa dessa nått en relativt hög ålder och de på grund därav utgående höga avgifterna till pensionskassan varit alltför betungande.

För att i någon mån ersätta pensionskassans fördelar anskaffades av järnvägsbolaget redan år 1899 personliga sparbanksböcker, i vilka personalen månatligen insatte en viss procent av sin avlöning, vartill statens järnvägar, sedan staten övertog förvaltningen av järnvägen, bidrager med belopp varierande mellan 5 och 6 kronor 50 öre per månad och bok.

Beloppen i de olika böckerna uppgivas nu variera mellan 3,500 och 4,500 kronor.

Då numera flera av tjänstemännen nått den ålder, som för övriga tjänstemän vid statens järnvägar är föreskriven för avgång ur tjänst, men då den lilla besparing i ovan nämnda sparbanksböcker inte är av den beskaffenhet att enbart kunna ersätta pension eller hålla nöden borta från dessa tjänstemäns hem på ålderns dagar, synes det oss att ett ingripande från statsmakternas sida är nödvändigt.

Samtidigt med utfärdande av »lag angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk av 4 juni 1920» utfärdades även »Bestämmelser angående rätt till pension för viss personal, som vid statens övertagande av enskilda järnvägar eller bandelar övergått i statens järnvägars tjänst». Av denna senare bestämmelse torde framgå, att här ovan omnämnda personal står till staten i samma förhållande som i nämnda bestämmelse § 1 c) omförmälda tjänstemän.

Då pensionering av personalen vid den av statens järnvägar övertagna Svartälvs järnväg synes oss kunna ske efter dessa grunder, få vi hemställa, att riksdagen måtte besluta tillerkänna personalen vid Svartälvs järnväg samma pension av statsmedel, som tillkommer i ovan åberopade författning viss annan personal, som vid statens övertagande av enskilda järnvägar eller bandelar övergått i statens järnvägars tjänst.»

På utskottets anhållan har statskontoret anbefallts avgiva utlåtande i ärendet; och har nämnda ämbetsverk över motionen inhämtat yttrande av järnvägsstyrelsen, som därvid anfört följande:

»Bland de enskilda järnvägar, som förvärvats för statsverkets räkning, intager Svartälvs järnväg en särställning. Den har icke såsom övriga av staten inköpta järnvägar ingått såsom en del i statsbanenätet, utan den förvaltas och drives alltså såsom om den vore en enskild järnväg. Dess förvaltning handhaves av statens järnvägar på grund av kungl. brev den 29 april 1910, däri föreskrivits, bland annat, att järnvägen skall förvaltas på enklaste och billigaste sätt utan ändring i den vid järnvägen anställda personalens ställning. I överensstämmelse härmed äro personalens anställnings- och avlöningsvillkor i stort sett lika med dem, som äro gällande för personal med anställning vid en med järnvägen jämförlig enskild bana. Av personalen, vilken fortfarande är densamma som vid järnvägens övertagande av staten, äro endast stationsinspektoren Johan Nilsson och banvakten Gustaf Samuel Kling — de till levnadsåren båda yngsta bland befattningshavarna, den förre född 1880, den senare 1893 — delägare i enskilda järnvägarnas pensionskassa och såsom sådana berättigade till pension. På sätt framgår av motionen hava för en var av de övriga befattningshavarna, i syfte att bereda dessa en emot pensionsrätten i någon mån svarande förmån, gjorts månatliga insättningar å särskild räkning i sparbank. Vid utgången av år 1920 utgjordes personalens ifrågavarande tillgodohavanden i sparbank av belopp, som framgå av bilagda förteckning. Denna utvisar jämväl storleken av de belopp, som efter järnvägens övertagande av staten utgått av dess medel såsom bidrag i förevarande avseende.

Med hänsyn till att de medel, som sålunda hopsparas och som till största delen uppkomma genom insättningar av avdrag å personalens löner, måste beräknas icke komma att räcka till för vederbörande att leva på efter deras avgång ur järnvägens tjänst samt icke tillnärmelsevis motsvara kapitalvärdet av de pensioner, som tillkomma förutvarande befattningshavare vid andra av staten inköpta järnvägar, anser styrelsen det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att ifrågavarande personal vid Svartälvs järnväg tillerkännes rätt att erhålla pension av statsmedel efter i huvudsak samma grunder, som äro fastställda i § 4 i kungl. brevet den 4 juni 1920 angående rätt till pension för viss personal, som vid statens övertagande av enskilda järnvägar eller bandelar övergått i statens järnvägars tjänst. Därest sådan pensionsrätt tillerkännes personalen, komma givetvis de genom järnvägens försorg hittills verkställda månatliga insättningarna av medel i sparbank för de i förteckningen upptagna befattningshavarna att upphöra. Dessa borde under nyssnämnda förutsättning egentligen vara skyldiga att återbära de belopp, varmed järnvägen lämnat bidrag till insättningarna, men med hänsyn till att dessa belopp äro jämförelsevis små, vill styrelsen för sin del icke påkalla, att sådan återbärings-

*Järnvägs-
styrelsen.*

skyldighet stadgas såsom villkor för pensionsrättens åtnjutande. Däremot anser styrelsen, att i blivande bestämmelser i ämnet bör inrymmas ett stadgande, på grund varav styrelsen må kunna, därest vid driftsinskränkning vid järnvägen så prövas erforderligt, entlediga befattningshavare vid banan och bevilja honom pension, innan vederbörande uppnått den för motsvarande befattningshavare vid statens järnvägar i gällande pensionslag föreskrivna pensionsålder, vilken pension i dylikt fall skulle, i enlighet med de i § 23 mom. b av pensionslagen angivna grunder för bestämmande av avkortad pension, beräknas så, att densamma motsvarar beloppet av hel statspension, minskad med $\frac{1}{120}$ av statspensionsunderlaget för varje full fjärdedel av år, varmed antalet tjänstår understiger 30.

Vad beträffar ovanbemälda befattningshavare, som äro delägare i enskilda järnvägarnas pensionskassa, synes följdriktigheten fordra, att rätt till fyllnadspension enligt de i § 2 i förenämnda kungl. brev angivna grunder tillerkännes dem, och att därvid befogenhet lämnas styrelsen att entlediga dem före pensionsålderns uppnående på sätt här ovan föreslagits beträffande den övriga personalen.»

Statskontoret har, under hänvisning till järnvägsstyrelsens yttrande, för egen del anfört följande:

Statskontoret.

»Enligt kungl. statskontorets mening kan det ifrågasättas, huruvida skäl förefinnas att, på sätt järnvägsstyrelsen synes vilja förorda, låta ifrågavarande personal få jämte åtnjutande av pension av statsmedel behålla till kapital och ränta allt vad under tjänstetiden av järnvägens medel avsatts för dess pensionering. Det vill nämligen synas kungl. statskontoret, som om härigenom denna personal skulle bli i jämförelse med personal vid andra av staten övertagna järnvägar särskilt gynnad; och anser sig kungl. statskontoret därför böra ifrågasätta, att såsom villkor för åtnjutande av den föreslagna pensionsförmånen må stadgas, att vad av den för vederbörandes räkning i sparbank inestående behållning, som härflutit från bidrag av Svartälvs järnväg, må tillföras statens järnvägars medel, från vilka pensioneringen skall bestridas.»

Utskottet.

Såsom järnvägsstyrelsen framhållit, intager Svartälvs järnväg en särställning bland de enskilda järnvägar, som förvärvats för statsverkets räkning. Enligt kungl. brevet den 29 april 1910 skall järnvägen tillse vidare genom järnvägsstyrelsens försorg förvaltas utan ändring i den vid järnvägen anställda personalens ställning, varjämte, såsom i motionen omnämnts, styrelsen anbefallts att söka införskaffa anbud å arrende eller köp av järnvägen samt, därest anbud avgäves, till Kungl. Maj:t inkomma med desamma jämte förslag till kontrakt för sådant arrende eller köp. Skulle dylikt anbud icke kunna erhållas, hade styrelsen att därom göra anmälan, på det att Kungl. Maj:t måtte bli i tillfälle att taga under övervägande, huruvida järnvägen borde nedläggas och dess tillhörigheter realiserats.

Även om det må anses vara billigt, att åtgärder vidtagas för beredande åt den vid järnvägen anställda personalen av mera tillfreds-

ställande förhållanden i pensionshänseende, torde det för frågans bedömande likväl vara nödvändigt att erhålla en närmare utredning angående villkoren för genomförande av en sådan förbättring av personalens pensionsförhållanden. I varje fall finner utskottet i likhet med statskontoret det kunna ifrågasättas, huruvida skäl förefinnas att, på sätt järnvägsstyrelsen föreslagit, låta personalen jämte åtnjutande av pension av statsmedel jämväl behålla vad av järnvägens medel under tjänstetiden avsatts för personalens räkning.

Då utskottet alltså håller före, att den föreliggande frågan först bör i vanlig ordning underställas Kungl. Maj:ts prövning, har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till motionen.

Utskottet hemställer sålunda,

att förevarande motion II: 107 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

3:o) I en inom andra kammaren av herr *Kant* väckt motion, nr 200, har anförts och hemställts följande:

»Genom lagen om adoption den 14 juni 1917 hava adoptivbarn i de väsentligaste arvsrättsliga hänseenden tillerkänts samma rätt som adoptants barn i äktenskapet.

Ang. rätt för adoptivbarn att komma i åtnjutande av pension från statliga pensionsinrättningar.

I gällande reglemente för civilstatens änke- och pupillkassa samt reglementena för övriga änke- och pupillkassor, som avse att bereda statens tjänstemäns änkor och barn pension, är emellertid pensionsrätt, enligt de bestämmelser kassornas reglementen närmare meddela, endast tillerkänd delägaras äkta barn.

Det synes icke staten värdigt, att, när staten i sin lagstiftning velat i görigaste mån i familjerättsligt hänseende likställa adoptivbarn med barn inom äktenskapet, staten skulle från rätt till pension från dess kassor utesluta barn, som adopterats i enlighet med gällande lag i ämnet. Härtill kommer, att exemplet från statens sida i fråga om adoptivbarns rätt till pension helt visst skulle mana till efterföljd inom enskildas eller institutioners pensionskassor.

Med hänsyn till vad sålunda anförts får undertecknad hemställa, att riksdagen behagade för sin del besluta att ändringar av ovan avsedd innebörd skola vidtagas i reglementena eller bestämmelserna för statens respektive pensionskassor samt att ändringarna skola retroaktivt tillämpas på alla i enlighet med 1917 års lag adopterade barn.»

På anhållan av utskottet har statskontoret anbefallts avgiva utlåtande i ärendet; och har statskontoret i ärendet anført följande:

»I avseende å motionärens förslag tillåter sig kungl. statskontoret framhålla, att omförmälda kassor visserligen allmänt åtnjuta förvaltningsbidrag av statsmedel

Statskontoret.

och i flertalet fall jämväl statsbidrag till själva pensioneringen, men att pensioneringen dock i huvudsak bekostas med delägarnas egna avgifter; att, då dessa avgifter äro grundade på försäkringstekniska beräkningar, det icke lärers låta sig göra att utan vidare inrymma pensionsrätt åt adoptivbarn; samt att det enligt reglementena ankommer på delägarna att besluta om ändringar i grunderna för pensionsrätten. Under sådana förhållanden lærer riksdagen icke i nu ifrågavarande hänseende kunna vidtaga annan åtgärd än att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära framläggande för delägarna i dessa kassor av förslag till ändringar i åsyftad riktning. Inom civilstatens änke- och pupillkassa har nu berörda spörsmål, enligt vad kungl. statskontoret har sig bekant, redan upptagits till utredning; och enligt beslut av civilstatens år 1920 församlade fullmäktige har med Kungl. Maj:ts godkännande i ett särskilt fall pensionsrätt medgivits adoptivbarn.»

Utskottet.

Under hänvisning till vad statskontoret i ärendet anfört och då enligt utskottets mening här ifrågavarande spörsmål torde böra upptagas till prövning i samband med den omläggning av den civila pensionslagens bestämmelser, varom förslag lærer vara att förvänta inom den närmaste tiden, har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till motionen.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II: 200 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

B. Det militära pensionsväsendet.

Ang. förhöjd fyllnadspension åt förre musikfanjunkaren Karl Sköld.

4:o) I en till bankoutskottet hänvisad, inom andra kammaren av herr *Jensen* väckt motion, nr 202, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta höja den till f. d. musikfanjunkaren *Karl Sköld* nu utgående fyllnadspensionen 240 kronor med 240 kronor eller till sammanlagt 480 kronor årligen».

Beträffande den till stöd för yrkandet anförda motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

På anhållan av utskottet har statskontoret anbefallts avgiva utlåtande i ärendet; och har statskontoret över motionen inhämtat yttrande från direktionen över arméns pensionskassa. Direktionen har däri anfört följande:

»Fanjunkaren *Karl Sköld*, som är född den 7 augusti 1845, kommen i tjänst den 10 april 1859 och befordrad till fältnusikant på stat vid kungl. norra skånska infanteriregementet den 4 december 1867, beviljades, jämlikt 48 § i kungl. reglementet för arméns pensionskassa den 15 december 1893 och kungl. brevet den 22 juni 1877 med pensioneringsgrunder för armén, avsked från regementet den 24 september 1895

med rätt från och med den 1 oktober 1895 till en årlig pension av 120 kronor i 10 klassen av arméns pensionskassa och fyllnadspension med 240 kronor av statsmedel eller tillhoppa 360 kronor, varå Sköld åtnjuter dyrtidstillägg i likhet med övriga f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, vilket dyrtidstillägg för år 1920 till Sköld utbetalats med sammanlagt 601 kronor 20 öre.

För att bereda en del före år 1902 avgångna underofficerare någon pensionsförhöjning beviljade riksdagen år 1907 på nådig proposition ett förslagsanslag av 34,360 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén, under villkor att understödet ej finge tilldelas annan än den, som styrkt sig vara i behövande omständigheter och före år 1902 erhållit avsked med pension och fyllnadspension från arméns pensionskassa eller på grund av 8 punkten i kungl. brevet den 22 juni 1877 från allmänna indragningsstaten samt att för den, vilkens pension och fyllnadspension icke uppginge till 200 kronor, understödet icke finge tillsammans med pension och fyllnadspension överstiga 300 kronor och att till annan pensionär understöd icke finge utgå med högre belopp än 100 kronor eller tillsammans med pension och fyllnadspension överstiga 600 kronor, och hava senare riksdagar för samma ändamål och på samma villkor beviljat erforderliga anslag.

Sköld har från detta anslag årligen alltsedan dess tillkomst erhållit understöd med 100 kronor samt uppbär dessutom enligt av honom hit lämnad uppgift understöd med 90 kronor årligen från andra än under direktionens förvaltning stående fonder.

Förslagsanslaget till tillfälliga understöd åt underofficerare med vederlikar vid armén är för år 1921 under elfte huvudtiteln anvisat med 14,000 kronor, varav tills dato utbetalts ett belopp av 9,100 kronor i understöd åt 94 stycken före år 1902 avskedade i behövande omständigheter varande underofficerare, därav till följande antal å kassans pensionsstat, nämligen:

41 stycken med 510 kronor årlig pension (180 kronor i 9 klassen av arméns pensionskassa och 330 kronor fyllnadspension),

6 stycken med 500 kronor årlig pension (120 kronor i 10 klassen av arméns pensionskassa och 390 kronor fyllnadspension),

1 stycken med 500 kronor årlig pension (75 kronor i 11 klassen av arméns pensionskassa och 425 kronor fyllnadspension),

33 stycken med 360 kronor årlig pension (120 kronor i 10 klassen av arméns pensionskassa och 240 kronor fyllnadspension, däribland Sköld),

4 stycken med 360 kronor årlig pension (75 kronor i 11 klassen av arméns pensionskassa och 285 kronor fyllnadspension),

5 stycken med 180 kronor i 9 klassen av arméns pensionskassa utan fyllnadspension,

1 stycken med 120 kronor i 10 klassen av arméns pensionskassa utan fyllnadspension,

samt till 3 personer med pension å allmänna indragningsstaten därav 1 stycken med 510 kronor årlig pension och 2 stycken med 360 kronor årlig pension.

Av dessa hava alltså 39 stycken samma årliga pensionsbelopp som Sköld, 5 180 kronor mindre och 1 240 kronor mindre än Sköld samt befinna sig i samma behövande omständigheter som denne, varför direktionen anser såsom ofrånkomligt att även dessa beredas pensionsförhöjning i likhet med vad som föreslagits för Sköld.

Att, som motionären föreslagit, förhöjningen skulle åstadkommas genom ökning av en engång bestämd pensionsförmån, anser direktionen däremot icke böra ifrågakomma, enär en dylik åtgärd skulle stå i strid mot de av riksdagen för armén antagna och ännu gällande pensioneringsgrunder av den 22 juni 1877 och givetvis åberopas såsom stöd för likartade framställningar i enahanda syfte i fråga om övriga pensionärer.

Direktionen anser därför för sin del att, om någon förhöjning av dessa små pensionsbelopp anses böra ifrågakomma, densamma i stället bör åstadkommas genom förhöjning av det till dessa 45 pensionstagare redan utgående understödet från förslagsanslaget för utdelande av tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén. Med utgående i så fall liksom motionären från, att 600 kronor böra utgöra pensionsminimum, har direktionen, efter verkställd utredning, funnit, att den årliga kostnaden härför skulle utgöra högst 7,260 kronor.

Då av årets anslag 14,000 kronor, efter vad som nu är känt, endast 9,190 kronor behöva tagas i anspråk, skulle alltså, för så vitt förhöjning i fråga anses böra utgå redan för år 1921, för samma år i tilläggsstat 2,450 kronor behöva anvisas, samt för år 1922 det i statsverkspropositionen begärda anslaget 11,000 kronor behöva anvisas med ett till 16,500 kronor förhöjt belopp, varjämte i stället för nu bestämda villkor i fråga om understödets belopp endast torde behöva föreskrivas, att understödet tillsammans med pensionen och fyllnadspensionen icke får överstiga 600 kronor för år.»

För egen del har *statskontoret* åberopat den av direktionen sålunda framlagda utredningen.

Utskottet.

Såsom direktionen över arméns pensionskassa erinrar, åtnjuter Sköld, som den 24 september 1895 erhöll avsked från regementet, från och med den 1 oktober samma år pension och tilläggspension av statsmedel med 360 kronor årligen, å vilket belopp dyrtidstillägg utgår. För år 1920 uppgick detta senare till 601 kronor 20 öre. Tillika uppbär Sköld från det av riksdagen från och med år 1907 beviljade anslaget till tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén alltsedan anslagets tillkomst ett årligt understöd av 100 kronor samt dessutom understöd med 90 kronor årligen från vissa fonder.

Enligt vad den av direktionen verkställda undersökningen giver vid handen, finnes det för närvarande icke mindre än 45 avskedade underofficerare, vilka pensionerats efter samma grunder som Sköld och vilkas pensionsförmåner uppgå till högst vad Sköld åtnjuter.

Då samtliga dessa personer liksom Sköld befinna sig i behövande omständigheter, anser direktionen ofrånkomligt, att även dessa beredas pensionsförhöjning på sätt, som föreslagits för Sköld.

Utskottet delar direktionens uppfattning därom, att någon förhöjning av den en gång fastställda pensionsförmånen icke bör ifrågakomma.

Därest någon höjning anses böra beviljas, lär det böra ske genom en förhöjning av de från omförmälda anslag utgående understöden. Härom torde emellertid framställning böra i vanlig ordning göras hos Kungl. Maj:t, som väl icke lär underlåta att, därest en sådan höjning anses av omständigheterna påkallad, hos riksdagen begära de för ändamålet erforderliga medlen.

Utskottet finner sig därför böra avstyrka bifall till motionen och får sålunda, under erinran jämväl om den utredning angående en allmän reglering av pensionerna för f. d. befattningshavare i statens tjänst samt änkor och barn efter sådana befattningshavare, som för närvarande pågår inom finansdepartementet, hemställa,

att förevarande motion II:202 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

5:o) I en till riksdagen avlåten, den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 301, har Kungl. Maj:t under återropande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att envar av verkmästarna å månadslönarstat vid flottan *Erik Ernst Westerberg* och *Petter Håkansson* må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked, under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 1,155 kronor 60 öre för år räknat, att utgå från anslag, som är eller må vara beviljat till pensionsförbättring för viss personal vid marinen och i samma ordning som fyllnadspension.

Ang. pensionsförbättring åt verkmästarna E. E. Westerberg och P. Håkansson.

Utskottet, som beträffande utredningen i ärendet hänvisar till ovanberörda statsrådsprotokoll, har på däri anförda skäl ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

6:o) Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten, den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 306, föreslagit riksdagen medgiva, att en var av verkmästarna å månadslönarstat vid flottans varv i Karlskrona *Janne Ernst Wilhelm Pettersson*, *Carl August Österberg*, *Peter Magnus Carlsson* och *Håkan Simonsson* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin ifrågasvarande anställning, *Bihang till riksdagens protokoll 1921. 8 saml. 34 häft. (Nr 42).*

Ang. pensionsförbättring åt vissa verkmästare vid flottans varv i Karlskrona.

under sin återstående livstid åtnjuta pensionsförbättring till belopp av 1,155 kronor 60 öre för år räknat, att utgå av anslag, som är eller må vara beviljat till pensionsförbättring för viss personal vid marinen och i samma ordning som fyllnadspension.

Under hänvisning till den utredning i ämnet, som lämnats i propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för ovan angivna dag, hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

Ang. pensions-
förbättring å
allmänna
indragnings-
staten å f. d.
underlöjtnan-
ten S. G.
Lindeqvist.

7:o) Kungl. Maj:t har i en till riksdagen den 18 mars 1921 avlåten proposition, nr 309, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. underlöjtnanten vid Skånska husarregementet *Sven Gustaf Lindeqvist* må från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 880 kronor, för år räknat, att åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 20 augusti 1919 angående grunder för pensionsförbättring för viss personal vid armén och utgå från allmänna indragningsstaten.

I fråga om utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Vid granskning av Kungl. Maj:ts förslag har utskottet, med hänsyn till vad i statsrådsprotokollet anförts, funnit sig böra biträda det samma. Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

Ang. pensions-
förbättring å
förra musik-
sergeanten
O. J. Norrman.

8:o) I en till riksdagen avlåten, den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 311, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förra musikfanjunkaren i Kronprinsens husarregemente, förra musiksergeanten av 2:a klassen vid regementet *Olof Jönsson Norrman* må från och med den 1 april 1920 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 1,130 kronor, för år räknat, att åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 20 augusti 1919 angående grunder för pensionsförbättring för viss personal vid

armén och utgå från anslag, som för beredande av sådan pensionsförbättring beviljats eller kan komma att beviljas.

Utredningen i ärendet återfinnes i propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för ovan angivna dag, till vilket utskottet får hänvisa.

Under erinran om utav riksdagen tidigare fattade beslut i likartade fall hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

C. Allmänna indragningsstaten.

I. Ang. justitiedepartementet.

9:o) Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten, den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 243, föreslagit riksdagen medgiva, att förre vaktkonstapeln Johan Berndt Bartholdssons änka *Ida Erika Bartholdsson, född Bergström*, och förre vaktkonstapeln Anders Johanssons änka *Hilda Amalia Johansson, född Hammarberg*, må från och med den 1 september 1920, en var så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 200 kronor för vardera.

*Ang. pension
åt förre
vaktkon-
staplarna J.
B. Barthold-
ssons och A.
Johanssons
efterlämnade
änkor.*

Utredningen i ärendet återfinnes i propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för ovan angivna dag, till vilket utskottet får hänvisa.

Under erinran, att riksdagen tidigare i ett flertal fall beviljat pensioner åt änkor efter avlidne vaktkonstaplar i fängsvårdens tjänst, vilka icke varit delaktiga i civilstatens änke- och pupillkassa, och att pensionerna därvid i allmänhet, liksom i här förevarande fall, beräknats till de belopp, varmed de skulle utgått, därest vederbörande befattningshavare varit delaktiga i berörda kassa, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

II. Ang. försvarsdepartementet.

Ang. pensionering av två f. d. befattningshavare i marinens reserv.

10:o) I en den 18 mars dagtecknad proposition, nr 304, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva,

a) att f. d. löjtnanten i flottans reserv *Johan Fredrik Holmer* må från och med den 1 september 1918 räknat under sin återstående livstid uppbära en årlig fyllnadspension av 108 kronor 88 öre, att tillsvide utgå från förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten; samt

b) att f. d. marinläkaren av 1:a graden i marinläkarkårens reserv *Frans Victor Asklin* må från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 500 kronor, att tillsvide utgå från förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Med återopande av vad i statsrådsprotokollet anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

Ang. pension å allmänna indragningsstaten åt förre skrädderiarbetaren J. A. Jonsson.

11:o) I en den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 307, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre skrädderiarbetaren vid Bohusläns regemente *Johan August Jonsson* må från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 500 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

På grund av vad i statsrådsprotokollet anförts vill utskottet ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

12:o) I en till riksdagen avlåten, den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 308, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne värnpliktige nr M 24 212/1918 Erlandssons fader, portvakten *Sven Erlandsson* må från och med den 1 juli 1919 räknat under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 180 kronor.

Av utredningen i ärendet framgår, att värnpliktige Erlandsson omkommit vid hjälpvedettbåten Willys förlisning i Malmö hamn den 28 juni 1919. Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Ang. understöd å allmänna indragningsstaten åt avlidne värnpliktige nr M 24 212/1918 Erlandssons fader, portvakten S. Erlandsson.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

13:o) I en till riksdagen avlåten, den 18 mars 1921 avlåten proposition, nr 312, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att ritaren vid ingenjördepartementet vid flottans varv i Karlskrona *Johan Oscar Allard* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,700 kronor.

Ang. pension å allmänna indragningsstaten åt ritaren J. O. Allard.

I fråga om den i ärendet förebragta utredningen tillåter sig utskottet att hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

14:o) I en till riksdagen avlåten, den 18 mars 1921 avlåten proposition, nr 313, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att daglönaren vid flottans varv i Stockholm *Carl David Ragnar Humble* må från och med månaden näst efter den, varunder han avskedas från sin anställning, under sin åter-

Ang. tilläggs-pension å allmänna indragningsstaten åt daglönaren vid flottans varv i Stockholm C. D. R. Humble.

stående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggs-pension av 350 kronor.

Med hänvisning till den utredning, som lämnats i ovanberörda statsrådsprotokoll, samt under åberopande av de utav departementschefen anförda skälen får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifråga-varande proposition.

*Ang. pension
å allmänna
indragnings-
staten åt vissa
vid ammuni-
tionsfabriken
å Marieberg
anställda eller
förut an-
ställda per-
soner.*

15:o) I en den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 314, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att nedannämnda vid ammunitionsfabriken å Marieberg anställda eller förut anställda personer må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension med följande belopp, för år räknat, nämligen f. d. arbetsförmannen Gustaf Otto Enberg, med 1,000 kronor, envar av f. d. arbetarna Tore Markus Wallqvist, Carl August Christoffersson Littorin, Karl Johan Larsson, Anders Peterson och Axel Herman Blomqvist samt arbetaren Axel August Bergström och portvakten Karl Johan Lundqvist med 600 kronor ävensom envar av f. d. arbeterskorna Emma Paulina Augusta Erlandson, Grönings Margareta Sandberg, Anna Katarina Strömstedt, Stina Kajsa Lindholm, Christina Nilsson, Linopers Karin Peterson, Björk Anna Jonsdotter, Ida Maria Anderson, Brita Karlsson, Margareta Spångberg, Karolina Kristina Moberg, Kann Karin Pettersson och Matts Pers Karin Ersdotter (Eriksson) med 400 kronor samt f. d. arbeterskan Johanna Matilda Sundin med 350 kronor, att utgå, pensionerna för vardera av Bergström och Lundqvist från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked från sin anställning vid ammunitionsfabriken, och för de övriga från och med den 1 januari 1921, samt under iakttagande, att envar av nu ifråga-varande pensionstagare, som tillerkänts gratifikation för innevarande år jämlikt förutnämnda brev den 28 januari 1921, skall vara skyldig att å pensionen och därå belöpande dyrtidstillägg vidkännas avdrag med belopp, som vederbörande sålunda uppburit i gratifikation.

Till stöd för framställningen har åberopats propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för ovan angivna dag, till vilket utskottet får hänvisa.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

16:o) I en inom andra kammaren av herr *Leander* väckt motion, nr 47, har hemställts, »det riksdagen ville medgiva, att avlidne ritaren vid ingenjördepartementets i Karlskrona ritkontor Fritz Hammars änka *Emilia Maria Hammar, född Jakobsson*, må, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från och med den 1 januari 1921 å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 400 kronor.

Ang. pension
åt änkan
*Emilia Maria
Hammar, född
Jakobsson.*

Beträffande motiveringen för yrkandet samt i fråga om vid motionen fogade bilagor tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

På utskottets anhållan har statskontoret anbefallts avgiva utlåtande i detta ärende; och har statskontoret i anledning härav inhämtat yttrande av *direktionen över flottans pensionskassa*. I en den 17 mars 1921 dagtecknad skrivelse har direktionen beträffande ifrågasvarande motion samt den under nästföljande punkt intagna motionen om årligt understöd åt änkan Emma Kristina Gråberg, född Björkman anfört följande:

»Enligt vad av remisshandlingarna framgår är bemälda Emilia Maria Hammar född den 12 april 1878 och änka efter den 21 april sistlidet år avlidne ritaren vid Karlskrona stations ingenjördepartement Fritz Hammar. Emma Kristina Gråberg är född den 9 oktober 1852 och änka efter avlidne underofficerskorpralen vid 1:a ekonomikompaniet nr 438 Viktor Gråberg.

*Direktionen
över flottans
pensionskassa.*

Enär ritaren Hammar och underofficerskorpralen Gråberg icke vid sin död innehåft tjänst, som medfört delägar rätt i flottans pensionskassa, äro efterlevande ankorna icke berättigade till gratial genom kassan.

Därest riksdagen i enlighet med föreliggande motioner skulle komma att tillerkänna ankorna Hammar och Gråberg ifrågasatta årliga understöd, — vilka skulle vara liktydiga med änkepensioner eller såsom det vid flottans pensionskassa benämnes gratial — skulle det vara att införa en princip vars konsekvenser skulle bliva, att en allmän pensionering, borde genomföras av ankorna efter all personal vid marinen, som icke är tillförsäkrad gratial från flottans pensionskassa för efterlevande ankor och barn, sålunda de månadslönare som icke äro delägare i flottans pensionskassa samt alla daglönare och allt stammanskap ävensom motsvarande befattningshavare vid armén samt säkerligen även alla ankor av jämförliga kategorier vid statens kommunikationsverk och samtliga övriga förvaltningsgrenar.

Vad angår storleken av de föreslagna understödsbeloppen till ankorna Hammar och Gråberg av respektive 400 och 300 kronor, vill direktionen erinra därom, att högsta gratial för en änka efter en underofficer vid flottan, som icke övergått å den genom kungl. kungörelsen den 5 december 1913 fastställda nya gratialstaten, vilket gäller ett stort antal underofficerare, utgör 285 kronor, och att befattningshavaren för grundläggande av detta gratial årligen haft och har att erlägga avsevärda avgifter. Gratialet till ankorna efter dessa underofficerare är således mindre

än vad enligt motionerna avsetts skola tillerkännas änkor Hammar och Gråberg, vilkas män icke erlagt några avgifter för grundläggande av pension åt efterlevande.

Därest riksdagen skulle komma att gå in på en pensionering av änkor av ifrågavarande kategorier med föreslagna belopp, kan det icke anses vara med rättvisa och billighet förenligt, att andra grupper av befattningshavare såsom ovannämnda underofficerare skola vara pliktiga att för grundläggande av ett mindre gratial för efterlevande alltså erlægga avsevärda årliga avgifter.

I ett särskilt fall har riksdagen emellertid på framställning av samma motionär i motion nr 61 i andra kammaren till 1919 års riksdag medgivit att en daglönareänka finge under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 300 kronor.

Uti till kungl. statskontoret i anledning av denna motion avgivet yttrande avstyrkte direktionen bifall till densamma med hänsyn till de konsekvenser som ett dylikt bifall skulle medföra, och i utlåtande nr 46 den 9 maj 1919 hemställde också riksdagens bankoutskott, att motionen ifråga icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Vid frågans avgörande i riksdagen genom gemensam votering blev emellertid denna framställning bifallen.»

Statskontoret.

För egen del har statskontoret angående den ifrågasatta pensionen åt änkan Hammar anfört följande:

»Kungl. statskontoret, som till fullo instämmer i vad direktionen anfört, anser visserligen icke skäl föreligga att bereda någon pension åt änkan Hammar, som är jämförelsevis ung och torde kunna själv sörja för sitt uppehälle; men ämbetsverket finner sig kunna ifrågasätta, huruvida icke med hänsyn till föreliggande omständigheter ett mindre årligt understöd av förslagsvis 150 kronor kunde beviljas såsom uppfostringsbidrag åt makarna Hammars minderårige son Kjell Lennart att från allmänna indragningsstaten utgå från och med år 1921 intill utgången av det kalenderår, varunder han uppnår 18 års ålder.»

Utskottet.

Lika med de i ärendet hörda myndigheterna anser utskottet det innebära stora betänkligheter att vidtaga någon åtgärd i motionens syfte. Utskottet delar nämligen den av direktionen över flottans pensionskassa uttalade uppfattningen att, därest riksdagen skulle bevilja pensioner åt änkor av ifrågavarande kategori, det icke kan anses billigt och rättvist, att andra grupper av befattningshavare skola vara pliktiga att för grundläggande av gratial för efterlevande erlægga avsevärda årliga avgifter. En konsekvens av ett bifall till motionen skulle vidare, såsom direktionen framhållit, bliva, att en allmän pensionering borde genomföras för änkor efter all personal vid marinen, som icke har rätt till sådant gratial, samt även åt efterlevande efter motsvarande kategorier av befattningshavare vid armén ävensom inom den civila statsförvaltningen. Förslag om införande av en sådan princip torde icke av riks-

dagen böra upptagas till prövning utan en föregående utredning om de utgifter, som denna skulle medföra för statsverket.

Utskottet kan sålunda icke förorda någon pension av statsmedel åt änkan Hammar. Vad angår det av statskontoret ifrågasatta uppfostningsbidraget till makarnas minderårige son, vill utskottet framhålla, att understöd av allmänna medel hittills icke förekommit i fall, likartade med det här förevarande. Då utskottet icke funnit några sådana särskilda omständigheter föreligga, vilka synas böra påkalla ett undantag från de grunder, vilka hittills tillämpats i liknande fall, har utskottet, med hänsyn till de konsekvenser, ett bifall till förslaget skulle kunna medföra, icke ansett sig böra biträda detsamma.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 47 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

17:o) I en inom andra kammaren av herr *Leander* väckt motion, nr 48, har hemställts, »det riksdagen ville medgiva, att avlidne underofficerskorpralen vid flottans station i Karlskrona Viktor Gråbergs änka, *Emma Kristina Gråberg, född Björkman*, må, så länge hon förbliver i sitt änkestånd, från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 300 kronor».

Ang. årligt understöd åt änkan Emma Kristina Gråberg.

Beträffande motiveringen för denna hemställan ävensom de vid motionen fogade handlingarna får utskottet hänvisa till motionen.

På anhållan av utskottet har statskontoret anbefallts avgiva utlåtande i ärendet och har statskontoret i anledning härav inhämtat yttrande över motionen av *direktionen över flottans pensionskassa*. Direktionens yttrande finnes intaget under punkt 16 här ovan.

För egen del har statskontoret anförut huvudsakligen följande:

Statskontoret.

»Vad änkan Gråberg beträffar, framgår av handlingarna, att hon uppnått en framskriden ålder, är medellös och på grund av sjukdom oförmögen att genom arbete försörja sig; och om med hänsyn härtill och till mannens synnerligen långvariga statstjänst det anses billigt, att något ålderdomsunderstöd av statsmedel beredes henne, vill det emellertid på grund av direktionens upplysningar om vad som i gratial tillkommer änkor efter underofficerare synas, som om understödets belopp icke borde sättas högre än till 200 kronor. Erinras må, att å ålderdomsunderstödet, om sådan förmån i detta fall beviljas, kommer att under nuvarande förhållanden utgå dyrtidstillägg, därest icke annat uttryckligen stadgas.»

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 8 saml. 34 häft. (Nr 42.)

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att pension av statsmedel hittills icke förekommit i fall, liknande det här föreliggande. Enligt utskottets mening kan det icke vara riktigt att i ett enstaka fall bevilja understöd åt änka efter en befattningshavare, tillhörande en tjänstemannagrupp, som enligt gällande bestämmelser icke är berättigad till familjepension. Såsom direktionen över flottans pensionskassa framhållit, skulle ett bifall till motionen vara ägnat att medföra vittutseende konsekvenser. Utskottet hänvisar i detta avseende jämväl till vad utskottet under nästföregående punkt anfört beträffande förslaget om pension åt änkan Hammar. På grund av det anförda har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till förslaget.

Utskottet hemställer sålunda,

att förevarande motion II: 48 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

III. Ang. kommunikationsdepartementet.

Ang. pension
åt byggnads-
förmannen
L. M. Thorsson.

18:o) I två likalydande motioner, väckta den ena i första kammaren under nr 23 av herr *Norling*, den andra i andra kammaren under nr 50 av herr *C. A. Carlsson* i Gävle, hemställes, »att riksdagen måtte bevilja byggnadsförmannen *Lars Magnus Thorsson* i Gävle en årlig pension å 500 kronor.»

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen nr 23 i första kammaren.

Vid nämnda motion har fogats en så lydande förteckning:

Förteckning

över allmänna arbeten vid vilkas utförande L. M. Thorsson deltagit.

År

Såsom arbetare.

1863.	Statens järnvägar, södra stambanan.
1864—66.	Ystad—Eslövs järnvägsbyggnad.
1868.	Sammanbindningsbanan genom Stockholm.

Såsom byggnadsförmän.

1868—82.	Diverse byggnadsarbeten för Gävle stad och inom Nedre norra väg- och vattenbyggnadsdistriktet.
1883—84.	Landsvägsbro över Ljusne älv vid Järvsö inom Gävleborgs län.
1887—88.	Landsvägsbroar i Los socken, Gävleborgs län.

- 1888—89. Landsvägsbro över Ljusne älv vid Bergvik i Gävleborgs län.
- 1890. Landsvägsbro över Lidingeån i Helgums socken, Västernorrlands län.
- 1891—92. Landsvägsbro över Ljusne älv vid Segersta i Gävleborgs län.
- 1893—94. Landsvägsbro över Ljusne älv vid Bollnäs i Gävleborgs län.
- 1895—96. Kombinerad landsvägs- och järnvägsbro över Österdalälven vid Mora i Kopparbergs län.
- 1897—98. Järnvägsbro över Gavleån i Gävle.
- 1898—1904. Brobyggnads- och diverse arbeten vid Gävle—Dala järnväg.
- 1905—1906. Malmö stads arbeten.
- 1907—1909. Brobyggnads- och diverse arbeten vid Gävle—Dala järnväg.
- 1910—1911. Landsvägsbro över Kallströmmen i Kalls socken, Jämtlands län.
- 1912—14. Järnvägsbroar över Dalälven vid Rättvik—Knippbohedens järnvägsbyggnad.
- 1915—16. Landsvägsbroar över Solnan och Norreälven i Svegs och Elvros socknar, Jämtlands län.
- 1916. Landsvägsbro över Västerdalälven i Lima socken, Kopparbergs län.
- 1917—18. Landsvägsbro över Voxna älv vid Sunnerstaholm i Bollnäs socken, Gävleborgs län.

Ovanstående uppgifter äro grundade dels på för mig företedda arbetsbetyg dels på personlig kännedom om byggnadsförman L. M. Thorssons verksamhet och arbetsanläggningar, vilket härigenom intygas.

Gävle den 19 januari 1920.

Wilh. Prinzencreutz.

Överstelöjtnant vid Kungl. Väg- och Vattenbyggnadskåren,
Distriktschef i Nedre norra väg- och vattenbyggnadsdistriktet.

I fråga om övriga vid motionen fogade bilagor hänvisas till densamma.

Såsom av ovan intagna förteckning framgår, har Thorsson endast under två år varit anställd vid statens järnvägsbyggnader. För övrigt har han arbetat dels vid enskild järnvägsbyggnad, dels vid vissa statsunderstödda brobyggnadsarbeten m. m. I fall liknande det nu föreliggande har någon pension hittills icke beviljats, och anser utskottet, med hänsyn till de konsekvenser, ett bifall till motionerna skulle kunna framkalla, det innebära betänkligheter att vidtaga någon åtgärd i motionernas syfte.

Utskottet.

Utskottet hemställer därför,

att förevarande motioner I: 23 och II: 50 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Ang. pension
åt förre
arbetsför-
mannen K. E.
Blomberg.

19:o) I en inom andra kammaren under nr 108, väckt motion har herr *Lübeck* hemställt, »att riksdagen måtte besluta tilldela förre arbetsförmannen vid Drottningholms-broarna *Karl Erik Blomberg* en årlig pension av 500 kronor från och med år 1922.

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt utskottet tillhandakommet meddelande har bemälda Blomberg numera avlidit. I anledning härav påfordrar ifrågavarande motion icke någon riksdagens åtgärd; vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

IV. Ang. ecklesiastikdepartementet.

Ang. ett författareanslag
åt filosofie
doktorn Allen
Vannérus.

20:o) I en inom första kammaren väckt motion, nr 22, hava herrar *Wigforss* och *Hellberg* hemställt, »att riksdagen måtte från och med år 1922 bevilja filosofie doktorn *Allen Vannérus* så länge han lever ett årligt utgående författareanslag av 5,000 kronor».

Beträffande motiveringen samt de vid motionen fogade bilagorna får utskottet hänvisa till motionen.

Statskontoret.

På anhållan av utskottet har statskontoret anbefallts avgiva utlåtande i ärendet; och har statskontoret i ett den 4 april 1921 dagtecknat yttrande anfört:

»Vad beträffar det i motionen nr 22 i första kammaren väckta förslaget om beviljande åt filosofie doktorn Allen Vannérus av ett årligen från och med år 1922 utgående författareanslag av 5,000 kronor undandrager sig detta förslag helt och hållet bedömande efter vanliga regler för tilldelande av pension eller därmed jämförligt understöd. Såsom framgår av intyg från statistiska byrån inom kungl. kommerskollegium, kan Vannérus' anställning i statstjänst icke anses kunna grunda något anspråk på pension av statsmedel, åtminstone icke till sådant belopp, som i motionen föreslagits. Något sådant har icke heller i motionen gjorts gällande, utan däri åberopas såsom skäl för förslaget Vannérus' förtjänstfulla verksamhet såsom filosofisk forskare och författare, och syftet med förslaget är att bereda Vannérus möjlighet att helt ägna sig åt fortsatt sådan verksamhet. Förslaget skulle därför närmast kunna jämföras med de åtgärder, som en och annan gång förekommit i syfte att genom anslag å allmänna indragningsstaten bereda personligt understöd åt viss förtjänstfull verksamhet. Huruvida i detta fall föreligga sådana omständigheter, att en dylik åtgärd må kunna anses vara på sin plats, därom är kungl. statskontoret icke i tillfälle att uttala något eget omdöme. Jämte hänvisning till vad den vid motionen fogade bilagan innehåller, vill kungl. statskontoret endast framhålla, att det givetvis är av stor vikt, att varsamhet med dylika åtgärder iakt-

tages till undvikande av betänkliga konsekvenser; och det kan ifrågasättas, huruvida dylika understöd böra beviljas utan den allsidiga utredning, som plägar föregå Kungl. Maj:ts framställningar i sådana ärenden. Vad det föreslagna beloppet angår torde icke vara något att däremot i och för sig erinra; men om annat icke uttryckligen bestämmes, kommer att därå utgå dyrtidstillägg, varigenom understödet icke kommer att såsom med motionen åsyftas ungefär motsvara vad befattningen i kommerskollegium nu inbringar Vannérus utan vida överstiga honom i sådant avseende tillkommande arvode jämte dyrtidstillägg. Då det icke kan anses vara avsett och i allt fall icke kan vara lämpligt att understödet utgår jämsides med arvode för nämnda befattning, synes vidare böra föreskrivas, att understödet må utgå först sedan han lämnat befattningen.»

Av det i statskontorets utlåtande berörda intyg framgår, att Vannérus, som är född den 20 mars 1862, antagits i kommerskollegii tjänst den 7 september 1906 och från och med den 1 november 1906 innehaft anställning såsom amanuens å kollegii statistiska byrå (förutvarande avdelningen för näringsstatistik) en anställning, som sedan årligen förnyats, senast den 30 sistlidna december. Tjänstgöringstiden är 3 timmar per dag, och avlöningen, som tidigare utgjort 1,500 kronor för år, utgör från och med år 1920 1,800 kronor.

Såsom statskontoret framhållit, undandrager sig det i motionen väckta förslaget varje bedömande efter grunder, som vanligen tillämpas vid beviljande av pension eller understöd av därmed jämförligt slag. Utskottet behjärtar visserligen motionens syfte att genom statens ingripande bereda en förtjänt vetenskapsman tillfälle att mera odelat ägna sig åt forskningsarbetet. Utskottet är emellertid av den mening, att understöd av här ifrågasatt slag icke böra beviljas utan den allsidiga utredning, som plägar föregå Kungl. Maj:ts framställningar i liknande ärenden. Frågan synes därför först böra i vanlig ordning underställas Kungl. Maj:ts prövning. På grund härav har utskottet ansett sig för närvarande böra avstyrka bifall till motionen.

Utskottet.

Utskottet hemställer därför

att förevarande motion I: 22 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 6 maj 1921.

På bankoutskottets vägnar:

EMIL KRISTENSSON.

Reservationer:

vid punkt 16:o (angående pension åt änkan Emelia Maria Hammar, född Jakobsson)
av herr *Borggren*; samt

vid punkt 17:o (angående årligt understöd åt änkan Emma Kristina Gråberg)
av herr *Borggren*.
